

מסורת הש"ס

(א) וְעָלֶיךָ גַּם כְּמוֹת עַד, (ב) ט"ז ב' מהדרי ז"א, (ג) בַּאֲדָם לְמַדּוּ כִּי דְלִמְנָהוּ צְבֻהָהּ לְמַדּוּ ז"א, (ד) שְׁעוּתָהּ יֵט, (ה) בִּיקָהּ מִדּוּ כְּאוֹתָהּ גַּם, (וּמְנַחֵם יֵי, (ז) ט"ז, (ח) וַיְמַחֵם יֵי, (ט) כִּסֵּן ז"א, (י) ח' וְנִדְרָם טוֹן, (יא) הַלֵּחַ מ' כִּפְּצֵי מְהַלְּ אֶסְרוּ מִזְמַח הַיָּד הַעֲמוּקָה דְחָלָן לֵה, (יב) ז"ל וַיִּשְׁרֹץ בַּאֲדָם חֲרוֹן מַמְקוֹס עֵלֶם כִּי ז"א, (יג) ז"א, (יד) דָּקָה מַדּוּ, (טז) ז"א מִמְּוִי, (יז) ז"ל לַאֲפִנְיָהּ, (יח) ז"ל אֲבַל אִיכּ לֹא הָיָ כִּי ז"א, (יט) ז"ל אֶחָדָּךְ, (כ) ז"ל וְכַן מוֹמִין דְּמַחֲסֵי גַבִּי אֲדָם וּפְקֻדָּהִים וְלֹא כְּמִי צְבֻכּוֹ כִּי ז"א.

תורה אור השלם

- או נבן או דק או תבבל בעינו או גרב או ילפת או מרח אשקר- ירקא בא כ
- עודך או שבור או חרוץ או תבלת או גרב או ילפת לא תקרבו אלה לך ואשת לא תתנו מקם על הגופן לך: ירקא יקב כב
- כל איש אשר בו מום מוצר אחרן הבהן לא יגש להקריב את אשר ין מום בו את ללם אלהיו לא יגש להקריב: ירקא כא כ

הגהות הב"ח

(א) במשנה פוסלין בלדס יתיר עליון בלדס היטלן ותי' ושלשו (שקוט) מו"מ וי"צ ט"ח שקוט: (ב) וי' ושלשום ועגלי החטטורות: (ג) שם מקתת מאלן אלון ואב: (ד) גבי' וילפלו מהדרי אריאל לכתוב גלי' שם צבחהס (ה) שם צבחהס ומי לא לפסול ותי' כחב החמט: (ו) שם אדס מוכיב לא חלי' גלי' (ז) שם צבחהס נמקק: (ח) רש"י ד"ה ותי' דק ותי' מוטי ציכר מתי' חו: (ט) ד"ה גבן וכו' מחטמו שקוט צין שמי:

לעזי רש"י

הילדורבי"ש. גיבן. שוריעלי"ש. גבוה-עניינס.

מוסף רש"י

לפסול במקום אחים. אם יש אהין עמינס עמו וחלן לא קומטוס. לרי יהודה בלדס שמוט כסריי. מחוק ליה צבסיס ודלי ולי פסלה ען האהין וומינת. ולי יוסי שמה קמי, ספקא הוא ופסלה על האהין לללח ללו סריס הוא ויללע (יבבות כב). ורהלויין שאלה במקום אחים. אם לין טס חל אלל הוא לא יוסי לא עמיס חליטה מיניס, לרי יוסי צריי יהודה עמיס חליטה מספק (סו).

הדרן עלך אל אלו מומין פוסליין באדם. כסבל. כל זמן שמוט בו לא יעודר (ע"ל ג. ב). פרישה שנאמרה ונשנית כו'. אורחיה קדח לחור ולשנת אל האמור מפני דבר אלל חממחטס כספילתו (סוהו ג. א).

רבינו גרשום

דראי משום הכי חולצה: מאי בנייהו. בין לרי יהודה דאמר דראי סריס חמה היה ובין לרי יוסי דאמר ספק מיכדי בין מר ובין מר לא חולץ קאמר אמר רבא לפסול במקום אחין וליחלוץ שלא במקום אחים איכא בנייהו. ורי יהודה דאמר שטא ימצא סריס חמה פסל במקום אחים שאם עשה בה מאמר אמרינן דילמא לאו סריס הוא ופסלה על האהין וכן ממי אי ליכא אחין אלא הוא חסריס ולרי יהודה דאמי שחוא כסריס. לא פסל במקום אחין ולא חולץן שלא במקום אחין. והאי דקאמר ר' יוסי טומטום אל חולץ היינו במקום אחין אבל שלא במקום אחין חולץן: טליק פירקא

מומין אלו. דחשיבין בבהמה: או כן קבועין ובין עוברין פסולין באדם. כבהניס: ויתר עליהן. דפסולין] באדם ולא בבהמה הכילון כו'. ואמאי. פוסליין באדם הוא איכא יבלת דלא כתיבא בבהמה ודק תבלול דלא כתיבי באורייתא

גבי מומי בהמה ואמאי קא חשיב ליה הכא בבהמה: מילף ילפי מהדרי. מומי בהמה ממומי אדם הלכך חשיב ליה לכולהו בבהמה: או ליפת כתיב בין במומי אדם בין במומי בהמה לגזירה שוה: ומה ילפת דלא מאיכא דהוי יכש: גרב דמאיס. דהוי לח: וליכתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחור באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט חרוטין דליתנאו באדם. דחרוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא

לפסול במקוס אחין. אם יש עמו אחים לרבי יהודה לאו כלום עבד ולא פסלה מן האהין יו' רעה אחד מן האהין לייצם מייצם ולרבי יוסי דמחזיק ליה צבסק פסלה מן האהין דשמא חליצתו חליצה ואין אחד מן האהין שזב לא יצנה^(א) אלא חורחין וחולצין לה: **והלחן שלא במקוס אחין**. אם אין אחין אלא קומטוס לרבי יהודה מיפטרא בולא כלום דהא ודאי סריס הוא וכליתיה דמי ולרי יוסי צעיל חליצה שמה ללו סריס הוא והאי דקאמר לא יחלוץ במקוס אחין קאמר:

הדרן עלך אל מומין

מומין אלו. האמורין צבכור פוסלין לכהן^(א) לעבודה: **צין קבועין צין עונדין**. כל זמן שהן צין: **הכילון והליפסם והמקבן**. מפרש בגמרא (ע"ב): **ושאשו שקוט וסקיפס**. יז מפרש בגמרא [שס]: **ובעלי חטוים. פלוגתא אכל הנך כילון וליפסם וכולהו דצרי הכל: חטוים. חלדוכי"ש: גב' אחמי**. יט פסולין בלדס: **והא יטו יצלת**. דלא כמיצא בלדס: **ותו דק תצולו** דלמרן גבי מומי יז צכור^(א) הוא ולא כמיצ צבחהס דצשלמא כולה איך דמניין ציה כמו חוטין חנצ העגל שאינה מגעת לארכובה מכל מוס רע^(א) נפקי אלא דק וצבלול איכא למיפרך מדגלינהו רחמנא בלדס וצבחהס לא גלינהו ש"מ לא פסלי צבחהס. ומשי מילף לפי מהדדי: **גרצ דמאיס**. מילפת דקשה הוא כחרס ומשקע צבצר ועושה חרליין: **ולניצבניהו רחמנא לכולהו**. מומי או בלדס או צבחהס: **וגרצ וילפס הכל והכא**. גרצ לגזירה שוה וילפת לגלוי עלה דגרצ דמופנה הוא אמאי כתב עור ופסח ושצור הכל והכא: **אהייאלי וניכצ**. צהי מינייהו לכתבניהו רחמנא דלינף אדק מינייה: **קוט וחוטין דליפסו בלדס**. בלדס אינו מפרים פרסה ואינן נוהגין צו מומי חוטין בלדס יש לא שיינס יט ואין נראין החוטין וצבחהס הוא דלתי^(א) לה שיינס למעלה ונראין החוטרים ונפסלת צפוימתן: **צבחהס נמי לא פסלי**. להכי כתב רחמנא מומינס צבחהס ומנה צה קלוט וחוטין צפגנמו ו^(א) דנפקי מחרוץ: **גבן וחרוס ויתנהו צבחהס**. דבגן היינו שיש לו גביניס שקורין שורלי"ש וצבחה לית לה גביניס וחרוס היינו שחוטמו ו^(א) צין שמי עיניו וצבחה אין לה חוטס צין העיניס: **והנך דליטנהו בליודך**. דלא שייכי ציה ליכתב צדיך: **שנתחדש צה**. והכא איכא חידוש בלדס גבן וחרוס וצבחהס קלוט וחוטין: **למה לי**. למיכתב דמומין יט פסולין בלדס ומומין פסולין צבכור דכתיב (דברים טו) וכי יהיה צו מוס וגו' ומומין יט פסולין צקדשים: **אדס מצכור לא אסי**. כלומר אי כתב צבכור ולא כתב צנך אדס מיפסלו לא אחי מה לצכור צין הוא שצפסלו המוס לא הוא עלמנו קרב: **אדס מקדשים לא אסי**. כלומר אי כתב צקדשים ולא כתב צהנך הנך לא אחו מינייהו: **קדושסן מרובה**. חטאות ואשמות עולות ושלמים אדס קדושמו מרובה צמנות: **איש השוה צורעו של אהנן**. הוא דנעי מומא הא אין שוה צורעו של אהנן בלדס מרובה

על אלו מומין פרק ששי בכורות

הא איכא יבלת. ה"נ הוי מני למיפרך מחרוץ דלא כתיב בלדס ושיך בלדס חוטין וצמקוס עלס כמו צבחהס וכן נמוק וכרות לא כמיצ בלדס [צבחהס] למאן דמפרש לקמן

לפסול במקום אחים ולחלוץ שלא במקום אחים איכא בנייהו:

הדרן עלך אל מומין

מומין אלו^(א) בין קבועין בין עוברים ^(א) פוסלין באדם ^(ב) ויתר עליהן ^(א) הכילון והלפתן והמקבן ושראשו שקוט ^(ג) וסקיפת ובעלי חטרות רבי יהודה מכשיר וחכמים פוסלין הקרח פסול איזהו קרח כל שאין לו שיטה של שער ^(ד) מוקפת מאוזן לאוזן אם יש לו ה"ז כשר: **גב' אמאי והאיכא יבלת דלא כתיב באורייתא באדם ותו דק תבלול דלא כתיבי בבהמה מילף ילפי מהדרי דחגי' באדם לא נאמר בו יבלת בבהמה לא נאמר דק תבלול מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל וגרב גרב ילפת ילפת לגזירה שוה מפני דאי לא מפני איכא למיפרך אדם מבהמה לא ילף שכן היא עצמה קריבה לגבי מזבח בהמה מאדם לא ילפא שכן נתרבה במצות לא"י אפנויי מפני לכתוב רחמנא ילפת ולא בעי גרב ואנא אמינא ומה ילפת דלא מאיכא הוי מומא גרב דמאיס לא כל שכן גרב גרב ^(א) דכתב רחמנא למה לי לאפנויי ולכתבינהו רחמנא כולהו בחד וגרב וילפת הכא והכא ולילוף ^(ד) ^(ז) ^(ח) מחדא אהייא כהי ליכתב רחמנא אי כתב באדם הוה אמינא כל דפסול באדם פסול בבהמה קלוט ^(א) וחוטין דליתנהו באדם בבהמה נמי לא ליפסלו ^(א) ולכתוב רחמנא כולהו באדם גבן וחרום דליתנהו בבהמה באדם נמי לא לפסלו ולכתבינהו רחמנא כולהו בחד והנך דליתנהו ^(א) באידך ^(א) לכתוב רחמנא בבהמה והתי' דליתנהו באידך לכתוב באדם וגרב וילפת הכא והכא וילופי מהדרי אלא כתנא דבי רבי ישמעאל ^(א) דתנא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא ^(א) מום באדם מום בקדשים מום בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מום באדם שכן נתרבה במצות אדם מבכור ^(א) ^(א) בהמה לא אתי שכן הוא עצמו קרב לגבי מזבח קדשים מבכור לא אתי שכן קדושתו מרחם אדם מקדשים לא אתי שכן הן עצמן קריבין בכור מקדשים לא אתי שכן קדושתו מרובה ^(א) חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי ^(א) מדי תיתי לא לכתב רחמנא בבכור ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מרובה ונוהגין בפשוטין [לא לכתוב] בקדשים ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מאליהן ^(א) [לא לכתוב] באדם ותיתי מהנך מה להנך שכן הן עצמן קריבין יט לגבי מזבח צריכי: יתר עליהן באדם: **מנא ה"מ א"ר יוחנן דאמר קרא** ^(א) **כל איש אשר בו מום מורע אהרן איש יט ששוה בזרעו של אהרן מאי****

מ.ג.

א א מיי פ"ו מהל' בילת מקדס הל"ג:

שיטה מקובצת

(א) בין עוברים. דמומין עוברים דפסוליס באדם נפקא לן מדילפינן מבהמ' וגבי בהמה כתיב מום כס ודרשין בפרק התערוכות [דף עז ע"ב] מום כס הוא דלא ירצה האי עבר מומן ירצה אף באדם כתיב מום כס ודרשין הא עבר מומן ירצה כמו בבהמה. ת"ח: ^(א) עליהן באדם הכילון: ^(א) גרב ט"א וילפת גרב וילפת לגוי"ש: ^(א) גרב גרב דכתב רחמנא לפה לי. הקשה הר"ר אלתן והא אצטרי לכרובא כו' וליכא למימר דכיון דמופנה מצד אחד חשיב ליה מופנה כראמר לעיל גבי מעשר בהמה דאינו נמכר משום דמרינן גוי"ש לא אלתן והא מותרים אע"ג דלא מופנה אלא מצד אחד דהא מרתכי רחמנא ילפת בחדי גרב באדם ובבהמה ש"מ דביעין מופנה משני דרוין דאי לא בעינן אלא מצד אחד לא לכתב אלא חד ילפת בחדי גרב ואומר הר"י דמ"מ חשיב ליה מופנה לגוי"ש כיון דלא אצטריך לעיל לדרש דרבא אלא לרויקא דעלמא דגרב הוי מופנה אחר לא הוי מומא או שאר חדי מצי למכתב שום נגע אחר דמאסה דמי לחריץ. לשון ת"ח: ^(א) קלוט וחוטין דליתנהו באדם. פי' ברשיי אדאם אינו מפרים פרסה כו' מיהו לכאורה הוי משמע דאף במקום שיש שניים בבהמה כגון למטה פוסליין אף החוטין והיה אמור הר"ר אלתן לפי שהבהמה פיה ארוך ופתוח הרבה וכי פגום קצת מיהו והוי מום שבלול אבל באדם לא מחוי כולי האי והוי מום שבתור. ת"ח: ^(א) ליכתב רחמנא מתי' לכתוב עז תי' וגרב נמחק: ^(א) רחמנא מומין באדם מומין בקדשים מומין בככור צריכא דאי כתב רחמנא מומין באדם: ^(א) תי' בהמה נמחק: אלא מנצ דאחד ואיכא למי" צי"ק (דף כה:): **דמשיצין ועוד דלמדנקט צבחייתא ת"ל גרצ גרצ ילפת** ל"ל למעבד גזירה שוה צתרווייהו משמע דנקיט גזירה משום צבכל הני מתי דוכמי כתיב גרצ דנכל ילפת לאפנויי וי"ל דמשום דרשא דרצא דלעיל לא מסיק הפגאה מהכא כיון דלפי דרשא לא מימוקמת גרצ לגופיה אלא ללמד ^(א) החרוס צמקוס צשר: **גבן וחרום דא' איתנהו בבהמה**. היינו למ"ק לקמן צפירקין דמוקי גבן צבגיני עיניס אכל לגבי חנינא צן אטניגנוס דלמר שיש לו שני גבין ושני שדראות שייך שפיר צבחהס ולהכי לא קאמר נמי מרות אשך דלתיא לרי חנינא צן אטניגנוס דלמר כל שמרליו משוכיס דלא איירי אליציה:

גרב רכתב רחמנא ט"א ט"א מעומי.

מינה הא אליטריך לנדלמר רצא צפירקין דלעיל (דף מא.) דלהכי כתב רחמנא גרצ למימר דחרוז צמק צשר לא הוי מומא ומינה מתי גרצ ומתי ילפת כתיבי חד בלדס וחד צבחהס ואייתר חד לאפנויי ^(א) אכל ע"כ לא הוי מופנה אלא מנצ דאחד ואיכא למי" צי"ק (דף כה:): **דמשיצין ועוד דלמדנקט צבחייתא ת"ל גרצ גרצ ילפת** ל"ל למעבד גזירה שוה צתרווייהו משמע דנקיט גזירה משום צבכל הני מתי דוכמי כתיב גרצ דנכל ילפת לאפנויי וי"ל דמשום דרשא דרצא דלעיל לא מסיק הפגאה מהכא כיון דלפי דרשא לא מימוקמת גרצ לגופיה אלא ללמד ^(א) החרוס צמקוס צשר: **גבן וחרום דא' איתנהו בבהמה**. היינו למ"ק לקמן צפירקין דמוקי גבן צבגיני עיניס אכל לגבי חנינא צן אטניגנוס דלמר שיש לו שני גבין ושני שדראות שייך שפיר צבחהס ולהכי לא קאמר נמי מרות אשך דלתיא לרי חנינא צן אטניגנוס דלמר כל שמרליו משוכיס דלא איירי אליציה:

למה י' דכתב רחמנא מום באדם מום בבכור מום בקדשים צריכי כו'. מינה למאי דקאמר צריכי דמשמע דלא ילפינן מהדדי מנלן בלדס וצקדשים כל מום צבגלי וחינו חוזר דגבי צכור הוא דדרשנין ליה לעיל צפרק על אלו מומין (דף ה.) מכלל ופרט ^(א) וכן מומין דגבי אדס וצקדשים דלא כמיצ צבכור דלכאכל דלא נפקי מכל מוס רע כגון דק תצולו דכפי' צקונטרס צריס פירקין ויש לומר הואיל דגלי גלי: **למר**

הוא דנעי מומא הא אין שוה צורעו של אהנן בלל מומא נמי מיפסלי: מתי

דליכא כהאי משום הכי כתיבניהו תרי זמני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בכורים בין בנבכות ועור שיש להן קדושת הרבה תשאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח חזור הרין חצו השוה שבהן שפוסל בהן מום אלא באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונהוג קדושת אדם כהן קדושים בין בפשוטים בין בכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פ"ו מהל' בילת מקדס הל"ג:

שיטה מקובצת

(א) בין עוברים. דמומין עוברים דפסוליס באדם נפקא לן מדילפינן מבהמ' וגבי בהמה כתיב מום כס ודרשין בפרק התערוכות [דף עז ע"ב] מום כס הוא דלא ירצה האי עבר מומן ירצה אף באדם כתיב מום כס ודרשין הא עבר מומן ירצה כמו בבהמה. ת"ח: ^(א) עליהן באדם הכילון: ^(א) גרב ט"א וילפת גרב וילפת לגוי"ש: ^(א) גרב גרב דכתב רחמנא לפה לי. הקשה הר"ר אלתן והא אצטרי לכרובא כו' וליכא למימר דכיון דמופנה מצד אחד חשיב ליה מופנה כראמר לעיל גבי מעשר בהמה דאינו נמכר משום דמרינן גוי"ש לא אלתן והא מותרים אע"ג דלא מופנה אלא מצד אחד דהא מרתכי רחמנא ילפת בחדי גרב באדם ובבהמה ש"מ דביעין מופנה משני דרוין דאי לא בעינן אלא מצד אחד לא לכתב אלא חד ילפת בחדי גרב ואומר הר"י דמ"מ חשיב ליה מופנה לגוי"ש כיון דלא אצטריך לעיל לדרש דרבא אלא לרויקא דעלמא דגרב הוי מופנה אחר לא הוי מומא או שאר חדי מצי למכתב שום נגע אחר דמאסה דמי לחריץ. לשון ת"ח: ^(א) קלוט וחוטין דליתנהו באדם. פי' ברשיי אדאם אינו מפרים פרסה כו' מיהו לכאורה הוי משמע דאף במקום שיש שניים בבהמה כגון למטה פוסליין אף החוטין והיה אמור הר"ר אלתן לפי שהבהמה פיה ארוך ופתוח הרבה וכי פגום קצת מיהו והוי מום שבלול אבל באדם לא מחוי כולי האי והוי מום שבתור. ת"ח: ^(א) ליכתב רחמנא מתי' לכתוב עז תי' וגרב נמחק: ^(א) רחמנא מומין באדם מומין בקדשים מומין בככור צריכא דאי כתב רחמנא מומין באדם: ^(א) תי' בהמה נמחק: אלא מנצ דאחד ואיכא למי" צי"ק (דף כה:): **דמשיצין ועוד דלמדנקט צבחייתא ת"ל גרצ גרצ ילפת** ל"ל למעבד גזירה שוה צתרווייהו משמע דנקיט גזירה משום צבכל הני מתי דוכמי כתיב גרצ דנכל ילפת לאפנויי וי"ל דמשום דרשא דרצא דלעיל לא מסיק הפגאה מהכא כיון דלפי דרשא לא מימוקמת גרצ לגופיה אלא ללמד ^(א) החרוס צמקוס צשר: **גבן וחרום דא' איתנהו בבהמה**. היינו למ"ק לקמן צפירקין דמוקי גבן צבגיני עיניס אכל לגבי חנינא צן אטניגנוס דלמר שיש לו שני גבין ושני שדראות שייך שפיר צבחהס ולהכי לא קאמר נמי מרות אשך דלתיא לרי חנינא צן אטניגנוס דלמר כל שמרליו משוכיס דלא איירי אליציה:

גרב רכתב רחמנא ט"א ט"א מעומי.

מינה הא אליטריך לנדלמר רצא צפירקין דלעיל (דף מא.) דלהכי כתב רחמנא גרצ למימר דחרוז צמק צשר לא הוי מומא ומינה מתי גרצ ומתי ילפת כתיבי חד בלדס וחד צבחהס ואייתר חד לאפנויי ^(א) אכל ע"כ לא הוי מופנה אלא מנצ דאחד ואיכא למי" צי"ק (דף כה:): **דמשיצין ועוד דלמדנקט צבחייתא ת"ל גרצ גרצ ילפת** ל"ל למעבד גזירה שוה צתרווייהו משמע דנקיט גזירה משום צבכל הני מתי דוכמי כתיב גרצ דנכל ילפת לאפנויי וי"ל דמשום דרשא דרצא דלעיל לא מסיק הפגאה מהכא כיון דלפי דרשא לא מימוקמת גרצ לגופיה אלא ללמד ^(א) החרוס צמקוס צשר: **גבן וחרום דא' איתנהו בבהמה**. היינו למ"ק לקמן צפירקין דמוקי גבן צבגיני עיניס אכל לגבי חנינא צן אטניגנוס דלמר שיש לו שני גבין ושני שדראות שייך שפיר צבחהס ולהכי לא קאמר נמי מרות אשך דלתיא לרי חנינא צן אטניגנוס דלמר כל שמרליו משוכיס דלא איירי אליציה:

רבינו גרשום (המשך)

בענין באדם פרוטות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגבינו שוכבין וליכא בבהמה גבינין: וחרום. זה הבוחל שתי עיניו כאחת שחוטמו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכתול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחרום ליכא בבהמה ואינו כוחל: וליכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בהו אי באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה גבן קלוט וחוטין ליכתבינהו באיך בבהמה ולא ליכתוב בה חו מכל מהדרי כל הני מומי דשייכי לכל לחו וחר: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנחתשו בהן אגב דאיכא בהאי